

2019.03.02., Magyar Antropozófiai Társaság

Átmenet az Ószövetségből az Újszövetségbe

Szeretnék ugyanerről a témáról egy picit másképpen beszélni. Ugyanis az evangéliumi témában erős kutatásokban vagyok. És így a feladat első pillanatra nagyon szívhez szóló volt: Ótestamentum, Újtestamentum és a kettő közötti átmenet. Hogy ez hogy is van. És persze mindjárt láttam magam előtt az átmeneteket, hogy hogy is van ez, hogyan változik a tudat, egészen az archaikus embertől ugye a mai napig. Vagy egy-egy témakört is kivehetünk: az evangéliumokat, vagy az ember útja a művészetek tükrében... ilyen című műveket is ismerünk. Vagy fölrajzolhatjuk az U betűt, ahol nagyon szépen, optimistán azt mondjuk, hogy már megyünk fölfelé. Ez mind igaz, ugyanakkor, ha egy picit jobban ráfókuszálunk az átmenetre, valóban az átmenetre, akkor egészen mást fogunk látni. És ezt szeretném körbeírni. Hogy mi a nehézsége ennek az átmenetnek. Két oldalról szeretném ezt körberajzolni. Az egyik, hogy voltaképpen maga az egész golgotai történet, és ami akörül van, az tulajdonképpen arról szól, hogy a Föld átszellemül. Egy új szellemiség születik meg a Földön. És most a születésen van a hangsúly. És mint szellemiségnek – hát elnézést, hogy ezt kell mondanom – nincs előzménye és nincs oka. Tehát nincs átvezetés. Most ezt nagyon határozottan mondom, majd aztán oldogatom. Majd elmondom, hogy miért nincs, miért van. Ha egy szellemiségnek hogyanja, oka, miértje volna, akkor az volna a szellem, ő volna az ok. Ha ezt a szellemiséget a Földről kéne megfogalmazni, hogy, mondjuk így, a földiséghez hozzátartozna, akkor meg ugyebár ez mégiscsak egy természeti törvény lenne, determinisztikus dolog lenne. Tehát ebben az értelemben azt kell mondanom, hogy nincs átmenet. Majd mégis próbálok hozzáépíteni egy-két dolgot. Ha magát az Újtestamentumot nézzük a maga történetiségében, akkor pedig azt látjuk, hogy az egész emberi sors erről szól, hogy nincs átmenet, nem egy közérthető a dolog. A farizeusoktól kezdve az egész történet erről szól, hogy bizonyos értelemben azt kell mondanom, hogy nincsen átmenet. Hogy mi felnőttként ezt másképp gondoljuk már, ez is egy másik kérdés. Namost ehhez tartozik a dolognak a másik oldala: a gyerek. Ugye a gyerek ebben a korban egy kicsit elveszti a lába alól a talajt. A gyerek még mindig nem felnőtt, mondhatnám azt is, hogy még nem 21 éves, nincs Én, nincs meg az a rátekintés, hogy azt gondolja, vagy azt mondja, hogy hát én most egy kicsit elvesztettem a talajt a lábam alól, de hát majd lesz valami. Nincs: elveszti és el van veszve – most így sarkítom a folyamatot, mert itt azért van egy folyamat. És nekünk erre is tekintettel kell lennünk. De, amit szeretnék mondani, és amit szeretnék kidomborítani, és innen elindulni, az az, hogy nincs átmenet. Nincs előzmény. És hogyha ezt egy idézettel alá kellene alátámasztanom, vagy meg kellene világítanom, akkor a János-evangélium 3. fejezetéből a Nikodémussal való beszélgetésnek a 8. versét ajánlanám: *„A szél fú, ahová akar, annak zúgását hallod, és nem tudod, hogy honnan jö és hova megy. Így van ezzel minden ember, ki lélektől (szellemtől) született”*. Nincs oka. Erre visszatérnék még többször a mai nap folyamán. Előzetesen még annyit mondanék: Próbálok az evangéliumi történetet és a pedagógiát egymás mellé helyezve mondani. Egypár nagyon egyszerű képpel és fonallal próbálok vinni a dolgot, hogy közérthető legyen. Olyan képekkel is, amelyet már ismerünk, és próbálok egy-két szálal föl húzni, vagy áthúzni az Ótestamentumból az Újtestamentumba. Mindenekelőtt azonban mottóként szeretnék egy képet fölleveníteni az Újtestamentumból. A János-evangélium 1. fejezetéből a Jordán-keresztelőt idézném föl. Ott is csak egy pár verset, hogy lássuk, hogy itt miről is van szó. Az 1. fejezet 35-37. versét olvasom. Illetve én hozzátenném a 29. verset előre. Ezt fölolvassom, és aztán elmondom a körülményeket, meg mindent, amit itt gondolok röviden említeni. Az idézetekben az lenne a kérésem, hogy az igéket figyeljük elsősorban most kivételesen. Ez egy különleges dolog. Akkor a 29. vers, az így szól: *„Másnap látá János Jézust ő hozzá menni, és monda: Imé az Istennek ama béránya, aki elveszi a világ bűneit. Másnap látá János ... – ugye itt a Keresztelőről van szó természetesen. És akkor a 35-37. verset olvasnám. „Másnap ismét ott állt vala János, és kettő az Ő*

tanítványai közül. És ránézvén Jézusra, amint ott jár vala, monda: *Ímé az Isten báránya. És hallá őt a két tanítvány ...*”, stb. Ezt azért ragadnám meg, mert itt két ígét hallunk egyébként helyesen. A keresztlő, aki tulajdonképpen bizonyos értelemben ugye a próféták közül az utolsó – most nem nagyon mennék ebbe bele –, látja, és a tanítványok közül a két legelső hallja. És ez egy nagyon fontos megkülönböztetés a későbbiekre vonatkozóan is. Ennek a tudati-szellemi történeti jelentőségét pedig a következőben foglalnám össze. Egyébként megnézhetjük az érzéktanon belül is a két dolgot, de most nem ebbe az irányba mennék. Hogy ami a látásnak megnyilatkozik, az kívül van. Ami a hallásnak, az belül van. Hogy egészen pontosan miről van szó, arról még mondanék egy-két dolgot, vagy akár egy-két idézetet. A hallásról az alábbiakat szedtem össze. Hát azt nagyon jól ismerjük, hogy „*a hit hallásból van, a hallás pedig Isten ígéje által*” (Róm 10,17). De inkább a magvető példázatából mondanék egyetlenegy sort, ami Máté evangéliumában is van. Éspedig ez a következő. „*Akinek füle van a hallásra, hallja*” (Mt 13,9). Ez a példázat és a példázat magyarázata között helyezkedik el. Ez szóban történik. Tehát teljesen illogikus a dolog, a hallásra hivatkozni a szó logikus értelmében, hiszen hallja. Hát különben a mondatot se hallaná. Itt nem is erről van szó, hanem a szellemi érzékszervről. A legbelsőről, vagy akár a legfelsőről, így is mondhatnám. Semmiképpen nem kívülről való dologról van szó. És ha már a látás, akkor még egy idézetet hadd tegyek ide, amit a feltámadás után a Tamásnak mond az Úr. Ugye ott mindenféle zűr van ezzel a Tamással. És a következőt mondja neki (Jn 20,29): „*Mivelhogy láttál engem, Tamás, hittél. Boldogok, a kik nem látnak és hisznek*”. Szóval, amit szeretnék mondani, az az, hogy itten a külsőből a befelé, a láthatóból a láthatatlan felé történik tulajdonképpen az átmenet, a változás – hát amennyiben ezt folyamatként ... ezt nem lehet átélni. Egész egyszerűen. Ezért is mondom alaptételként, hogy nincsen tulajdonképpen folyamat, és nincsen ilyen értelemben előzmény. Ebből a képből viszont nagyon sok mindent ki lehet olvasni a pedagógiára vonatkozólag. Ezt mindig fogom így érintgetni. Ahogy ámult befogadásban együtt lélegzünk a gyerekekkel – ez fontos, hogy együtt, egységben. Ugye a teremtéstörténetről ismerjük az anyagot, hogy úgy mondjam. Itt úgy tudunk segíteni a gyerekeknek, hogy megváltoztatjuk a pedagógiai hangot. Eddig együtt voltunk vele egységben, innentől kezdve vele vagyunk. Eddig egyek voltunk. Most elindulunk a partnerség felé. Egy kicsit. Mindig arra hivatkozunk magunkban – nem hivatkozunk, hanem tesszük –, ami belül van, abban vagyunk azonosak. Így értem a pedagógiai hang megváltozását. A partnerséget. Ami benned van, az van bennem is. Egy kicsit így próbálnám a pedagógiai hangot, vagy a pedagógiai nyelvet. Az, hogy belül van, ez azt is jelenti, hogy bensőségessé válik tulajdonképpen a pedagógiai nyelv. Ez azt is jelenti, hogy a külső-belső között már egy kis különbséget tudunk tenni. A bensőségesség hozzátartozik ehhez az eltávolodáshoz. Kicsit elengedjük bizonyos értelemben ezt az egységet. Nem időszerű időről is volt éppen elég szó. Ez lenne a talán az első kép, amivel érdemes ilyen értelemben foglalkozni. Ezt nagyon sokáig lehetne folytatni, egészen ugye a Jelenések könyvéig, hogy „*Ímé mindent újjá teszek*” (Jel 21,5), azaz nincs régi és nincs előzmény az Újtestamentumra vonatkozóan. De ezt még megpróbálnám részletesebben elmondani. És ha már a prófétákról esett szó, akkor a próféták ürügyén folytatnám. Kik is ezek a próféták? Azért ezt jó, hogyha föllevenítjük. Ugye ezek a próféták tulajdonképpen azok az emberek – fontos, hogy emberek –, kiválasztott emberek, akik tulajdonképpen arra hivatottak, hogy az eget és a Földet egygyé tegyék, összetartsák, amíg erre szükség van. Ez azt jelenti, hogy közvetlenül összeköttetésben vannak – mondjuk magyarul így – a felső világgal. És hát ne felejtjük el azt a folyamatot se, hogy tulajdonképpen kezdettől fogva hozzátartozik a feladatukhoz, hogy az embert megtanítsák a földi életre, nemcsak szőni-fonni, mindenfélét megtanítanak. Majd a tízparancsolatnál még fogok erről beszélni. Mindig nagy derűtséget kelt, amikor a hallgatókat elviszem evezni, és Mózes 5. könyvéből idézek, a 23. fejezetből. Mert kiteszek egy kis ásót, és akkor „*mikor a táborban a dolgot végzed, menj egy kicsit arrébb, és az ásócskáddal takard el, ami eltávozott tőled*”. Hát ez így hangzik. És akkor ezt megértik, hogy hogy táborozunk, hogy evezünk. De a higiénia, mindenre, voltaképpen a földi életre így lett megtanítva az ember. A másik része sem kevés, ahogyan itt ezek a próféták működtek. Ugyanis ez a mai szemléletnek egy egész különös története. Ugye ma, amikor az egyház és az állam már teljesen elvált, itt a kortársak – és itt mindig fontosak a kortársak, tehát a hétköznapi emberek – maguk is vezetőknak ismerték el őket. Fölismerték bennük azokat a képességeket, amik belőlük hiányoztak. A másikban egy képességet fölismerni, azért az egy nagy ügy ma már. Tulajdonképpen sok leírás nem is csak

prófétáknak mondja ezeket az embereket, hanem politikusoknak. Hát ez mindig megközelítés kérdése. De tudjuk ezeket, hogy ezek Mózesről kezdve Józsefen át Dánielig nagyon sok mindent tettek valóban, hogy úgy mondjam, a politika területén is. És ami a legfontosabb, és ami látszólag nagyon összeköti az Ó- és Újtestamentumot, azok pedig az Ótestamentumban a próféciák, az Újtestamentum pedig nagyon sokat hivatkozik vissza elsősorban Ézsaiásra. És ezekbe egy picit szeretnék belemenni. Mert itt úgy tűnik, hogy már-már szinte meg tudunk valamit fogni. Kigyűjtöttem egy-kettőt ezek közül a próféciák közül. És érdekes ezeket egy picit föllapozni. Ésa 7,14. *„Ezért ad jelt néktek az Úr maga. Ímé a Szűz fogan méhében, és szül fiát, s nevezé azt Immanuelnek”*. Kr. előtt a VIII. században. Azért ez elég jelentős dolog. Amivel egyértelműen megmutatja magát az átmenet, az tulajdonképpen az, hogy ezek a próféták bizonyos folyamatokat bizonyos módon láttak. És hogyha az előbb azt mondtam, hogy az eget és a Földet összetartják, akkor egy pillanatra zárójelben hadd jegyezzem meg, hogy a teremtés könyve, Mózes 1. könyve első mondata úgy kezdődik, hogy *„Kezdetben teremté Isten az eget és a Földet”*. Tehát első megközelítésben is egyszerre vannak teremtve. Ez az „és”, ugye ez a bibliai héber „és”, ez ... szóval ez nem jelenti azt, hogy ez két dolog. Ezt nagyon nehéz megemészteni egy mai embernek. Akkor van teremtve az egész. És ez nem kettőnek van teremtve. Tehát hogy így látják a próféták. Mikeás próféta 5,2: *„De te Efratának Betleheme, bár te kicsiny vagy a Júda ezrei között, belőled származik nekem, aki uralkodol Izraelen, akinek származása eleitől fogva, öröktől fogva van”*. Ezt mondja Mikeás próféta. Dániel próféta 7,14: *„Látám éjszakai látásokban, és ímé az Égnek felhőiben, mint valami emberfia, és méne az öregkorúhoz, és elejibe vivék őt. És ada néki hatalmat, dicsőséget és Országot, és minden nép, nemzet és nyelv néki szolgálja, az Ő hatalma örökkévaló hatalom, amely el nem múlik, és az Ő Országá meg nem rontatik”*. Dániel próféta egy kicsit fiatalabb, ugye Kr. e. 600-550 között tette a dolgát. Zsoltárok könyve 41,10. Ezt inkább érdekességnek mondom: *„Az én jóakaróm is, akiben bíztam, aki a kenyeremet ette, fölemelte sarkát ellenem”*, ez ugye majd a 13. fejezete a János-evangéliumnak, az árulás ugyanezekkel a szavakkal történik. És még egyet szeretnék elmondani. Jeremiás 31,31-33. versét. Ami a következőképpen szól. Az Újszövetségéről való jövődőlésről van szó. *„Ímé eljönnek a napok, azt mondja az Úr: És új szövetséget kötök az Izrael házával és Júda házával. Nem ama szövetség szerint, amelyen kézen fogtam őket, hogy kihozzam őket Egyiptom földjéből, de a kik megrontották az én szövetségemet, noha én férjük maradtam, azt mondta az Úr: Hanem ez lesz a szövetség, amelyet e napok után az Izrael házával kötök, azt mondja az Úr: Törvényeim az ő belseikbe helyezem, és az ő szívébe írom be és Istenökké leszek, ők pedig népemmé lesznek. És nem tanítja többé senki az ő felebarátját és senki az ő atyjafiat, mondván: Ismerjétek meg az Urat, mert ők mindnyájan megismernek engem, kicsinytől fogva a nagyig. Azt mondja az Úr: Mert megbocsájtom az ő bűneiket, és a vétkeikről többé meg nem emlékezem”*. Ugye ez volt a Jeremiás próféta 31,31-33. versig. Tehát úgy tűnik, hogy itt már nagyon komolyan elő van készítve a történet. És ezzel szeretnék valamit szembe állítani, hogy meg tudjuk ezt az egészet fogni. Még hozzá szokatlannak tűnő talán ez a szembeállítás. A megkísértések közül mondanék valamit. Ugye mind a három szinoptikus evangéliumban előfordul, bár érdekes, hogy a megkísértéseknek nem egészen ugyanaz a sorrendjük. Én most a Mátéból vennék elő csak egy megkísértést, ugye ez a Jordán-keresztelő után van. Elragadja a pusztába, és megkísértik. És erről szeretnék beszélni mindazok függvényében, ami elhangzott itt. Mt 4,5-7: *„Ekkor vivé Őt az ördög a szent városba, és oda helyezé a templom tetejére. És monda néki: Ha Isten fia vagy, vesd alá magadat! Mert meg van írva: az Ő angyalainak parancsol felőled, és kézen hordoznak téged, hogy meg ne üsd lábadat a kőben. Mondta néki Jézus: Viszont meg van írva, ne kísérsd az urat, a te Istenedet”*. Nem tudom, hogy ezt mennyire értjük. Hogy mi itt a kísértés? A kísértés a következő. És akkor körülbelül ezt az előzmény-nélküliséget is meg tudjuk egy picit ragadni. Hogy egész profánul úgy mondanám, papír van róla. Készen van. Nincs vele dolgod. Nem a te ügyed. Egész egyszerűen erről van szó, és ez egy óriási kísértés a mai embernek is, amikor hát bebizonyította a tudomány, megmondták. Most nem is a Waldorf-iskolában, de gondoljuk meg, amikor egy tananyagot tanítunk, hogy nincs vele dolgod, minden készen van. Így van, úgy van, amúgy van, satöbbi, satöbbi, satöbbi. Tehát azt akarom mondani, hogy amit itt tulajdonképpen fölmutat, az az Én-vagyok. Ami nélkül ez mind nincs. Az Én-vagyok-ot, vagyis az embert próbálja tagadni. Ez a kísértés a történetnek. Amit az Ótestamentumban még nem lehetett. Erre majd visszatérnék, erre a dologra. Ez a legnagyobb kísértés az embernek. Elmondanám a pedagógiai részét, és akkor teljesen érthető lesz ez az

egész történet. Hogy mi az, hogy nincs vele dolgod? Megpróbálom ezt körbeírni a gyerek szemszögéből, és hogy mit jelent ez. Ez azt jelenti, hogy elveszti a gyerek az egység-világban való érzületét, kérdez, válaszokat kap. Gondoljunk arra, hogy mi minden ismeretanyagot adunk át közben, és közben a gyerekekben föltámadnak az élet értelmére vonatkozó kérdések. És hogyha ezt érzés-szinten kellene megragadni, akkor hitelesen a következőt tudnám mondani. Hogy mi végre vagyunk itt a Földön? Mit fogok én csinálni? Minden föl van fedezve, minden ki van találva. Mi lesz itt a dolog? Mi közöm van nekem hozzá? Nélkülem is megvan minden. Ez az érzés-felhője ennek a dolognak. És akkor abban a helyzetben vagyunk, hogy gondoljuk el, hogy mindannyian keresztülmegyünk, ezen a korszakon. Mi lesz itt velünk? A lábunk alól elvesztjük a talajt. És ilyenkor egy módon tudunk segíteni a gyerekeknek, és itt egy képet kell állítanom. Tehát ez körülbelül olyan, mint amikor az ember a folyó egyik partján becsúszik a vízbe. És mi azzal tudjuk segíteni, már a pedagógiai hang megváltozásával is, hogy a másiról próbáljuk segíteni. Vagyis annak a szemszögéből, aki ezen mind átesett már, és nem mindegy, hogy hogy érünk partot. Tehát ez a hang. Csak egy lehetséges példát szeretnék mondani. De szerintem ez jó példa. Azoknak az embereknek az élete, cselekedetei, története, akik ugyanezen átmentek már. Tehát például a Pál, az remek. Ugye hát tudjuk a történetet, amibe most nem szeretnék belemenni. Ez által azt is erősítjük, vagy hevítjük a gyerekekben, ami mindannyiunkban úgyszintén közös, osztálytanítóval és egyebekkel, tehát hogy ugyanarra hivatkozunk belülről. A történetek megváltoznak. A történetek a meseszerűségből – most csak a képet mondom, ahol érdekes módon soha nem kérdeztek rá, hogy mi az, hogy király, vagy mi az, hogy sárkány. Most érdekes módon többségében – nagyon kevés kivétel van – a Krisztusról, Jézusról szóló történetekben ugyanezt a kérdést ugyanígy nem teszik föl. De ha fölteszik, akkor ugye azt ne mi válaszoljuk meg, ha lehet – ez csak egy pedagógiai rész, hanem a többiekre bizzuk. Merthogy a közösről beszélünk már, ami mindannyiunkban közös. Az ő kortársaiban is. Ugye mindig nagyon fontos ez a kortárs-kérdés tulajdonképpen ezekben a dolgokban. Most mennék vissza, hogy van-e kérdés még az Én-re vonatkozólag? Amikor a kísértéseknél azt mondom, hogy ez egy Én-tagadás, ez az Én életének a tagadása, és minden értelem tagadása, amikor azt mondom, hogy „meg van írva, kisfiam. Sokkal okosabbak írták meg, mint te, mit vitatkozol?” A kísértés az, hogy itt van ez a világ, és ehhez nincs és nem lesz sohasem közöd. Most kicsit másképpen próbálom fogalmazni. Meg van írva minden. Nincs itt tennivaló. Hogy csinálsz, amit akarsz, leveted magad a templom tetejéről, semmi nem fog történni. Mindegy, mit csinálsz. Nincs közöd hozzá, készen van a világ, adott, vége van a dolognak, determinált.

Kérdés: – Ellentmondást vélek felfedezni a között, amikor azt mondtad, hogy nincs átmenet, és az általad hozott prófécia között.

Sz. I.: – Az óriási különbség az, amit ugye az irodalom 21 éves korra tesz. Hogy nézzük végig ezt a káoszt, ami aztán még folytatódik a kamaszkorral. Mi születik ebből a káoszból? Hát a káoszból káosz születik. De nem. A káoszból érdekes módon Én születik. Annak a káosz nem az előzménye. A próféták látása és a kívülről befelé való átmenet között az óriási különbség az, hogy ennek az Én-ségnek, az Én-vagyok-ságnak nincs előzménye, nem lehet előzménye. Nem előzménye a káosz. Nincs, egész egyszerűen. Gondoljunk a következőre. Akkor ezzel a témakörrel folytatnám, és akkor ebből a szempontból térnék rá a tízparancsolatra. Ami ugye két helyen is szerepel, mert ugye az ember se volt jó tanuló. És Mózes második könyvében van először ugye a 20. fejezetben. Aztán az 5. könyvben megismétlődik szinte szóról-szóra. És, bár nagyon jól tudom, hogy ismerjük a történetet, ennek a kérdésnek a fényében is szeretnék egy más szempontból rávilágítani, ha már az átmeneteket keressük. Nem is tudom, melyikből kezdjük. Mind a két helyen az első mondat, az a következő. „Én az Úr vagyok, a te Istened aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgálat házából”. És akkor a következőt szeretném ezzel kapcsolatban mondani. Az Ótestamentumban az Én-vagyok, az kizárólag az Úrnak, az istenségnek, Jehovának a szava. Más ezt nem tudja kimondani, nem is mondja ki. Állíthatjuk ezt párba az Újtestamentum rengeteg kifejezésével, „Én vagyok az út, az igazság és az élet” (Jn 14,6), „Én vagyok a világ világossága” (Jn 8,12), „Én vagyok a jó pásztor” (Jn 10,11), „Én vagyok az élő kenyér” (Jn 6,51), „Én vagyok az ajtó” (Jn 10,9), ésatöbbi, ésatöbbi. Ahol az emberé az Én-vagyok kifejezése. De ez egy isteni szó az ótestamentumi ember számára. Tehát ez az első közlés, ez azt jelenti, hogy ez

egy isteni közlés. Az egésznek a hitelessége innen van megalapozódva. Hogy mást ne mondjak, gondoljunk az egyiptomi fogságból való kihozatalra. Amikor is az Úr hozza ki. Hogy igazolja, hogy ez jó lesz, úgy, hogy egy egész népet meg tudjon győzni? Elmondom, hogy hogy. A következő módon. 2 Móz 3,14. „*És monda Isten Mózesnek: Vagyok, aki vagyok. És monda. Így szólj Izrael fiaihoz: A 'vagyok' küldött engem ti hozzátok.*” Zárójelben hadd jegyezzem meg, hogy a fordítás kicsit sántít, de nem lehet javítani. Más nyelveken kicsit másképp fordítják. Ugyanis, ez a „vagyok”, ez az összes létező igeidőt magába foglalja – voltam, vagyok, leszek, kezdettől fogva. A „vagyok” sem kevés, de ennél még többet jelent. Tehát így indul a tízparancsolatnak az első verse mind a két verzióban, ami történik. Majdan: „*Ne legyenek néked idegen istenségeid, ne csinálj magadnak faragott képet, semmi hasonlót, ami itt, vagy ott, vagy amott van, földön, vizekben, föld alatt. Ne imádd és ne tiszteld. Mert Én, az úr, a te Istened, féltőn szerető Istened vagyok – majd megnézzük, ha lesz rá idő, az új parancsolatot – De irgalmasságot cselekszem. Az Úrnak a nevét hiába fél ne vedd.*” Mondhatnánk egyszerűen azt, hogy itt tulajdonképpen az első helyen az istenséggel való kapcsolat fontossága van. De ennél több van. mert ezek mögött a tiltások, illetve felszólítások mögött ott van a bálványimádás, faragott kép. Mert mi van, hogyha a faragott képről van szó? A pedagógia arról szól, hogy itt egyetlenegy dolog a megengedett, hogyha ezeket végignézzük: a *közvetlenség*. Csak a közvetlenség, amivel már át is mutatunk az Újtestamentumra ezeknél a részeknél. Itt az első részben. Tehát először is az Én-vagyok, aztán a közvetlen, tehát nemcsak az, hogy hogy mi az első, hanem a „hogyan” is benne van. Ezekre a hogyanokra szeretnék rátérni a következő részekben. „... *Vigyázz a szombatnak napjára, hogy megszenteld azt, amiképpen megparancsoltam*”, mit csinálj szombaton, majd visszautalok erre, „... *Megemlékezzél, hogy szolga voltál. Tiszteld atyádat, anyádat, ne ölj, ne paráználkodj, ne lopj, és ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot.*” Mondhatnánk, hogy ez a morális életre való nevelés, vagy pedagógia. De ennél megint szeretnék egy nagyon picit mélyebbre nézni ebben a kérdésben. Ugyanis ez csak egy öntudattal felszerszámozott léleknek szólhat, akinek van némi rálátása sajátmagára. Egyidejűségben. Azt, hogy ne ölj, ne lopj... Tehát most nem tudok nagyon jó példát mondani, de ezt egy kutyának nem lehet mondani. Nem tudok jobbat, bocsánat ezért. Tehát ezt csak egy önmagára rátekintő léleknek lehet mondani, aki ura és kontrollja a cselekvéseinek tudatosan. Hogy rövid legyenek. És akkor szeretném ezt kivételesen mind a kettőből fölolvasni, a 10. parancsolatot, mert az már egészen izgalmas lesz. 2 Móz 20,17: „*Ne kívánd a te felebarátodnak házáat. Ne kívánd a te felebarátodnak feleségét, se szolgálóját, se szolgálólányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a te felebarátodé.*” Így szól a Mózes 2. könyvében. Ötödik könyvben egy picit másképpen van. 5 Móz 5, 21. „*És ne kívánd a te felebarátodnak a feleségét – igen, itt meg szoktunk állni, persze –, és ne áhítsd a te felebarátodnak házáat, szántóföldjét, se szolgálóját, se szolgálólányát, se ökrét, se szamarát, és semmit, ami a te felebarátodé.*” „Ne kívánd”. Hát... vegyük észre, hogy ez már a befelé forduló pillantásnak szól. A kíváncsi. A léleknek. Akinek hatalma és képessége van ezt megcselekedni. Ez már nagyon-nagyon előremutat ebben a kérdésben. És nem véletlen, hogy a tízparancsolatról nyilatkozik is az Úr, méghozzá a 2 Móz 34,27-es verset ajánlom a figyelmetekbe. „*És monda az Úr Mózesnek: Írd fel ezeket a szavakat, mert ezeknek a szavaknak értelme szerint kötöttem szövetséget veled és Izraellel.*” Értelemről beszél. Na, ez az értelem, amiről később a törvény betöltéséről beszélünk, amikor betölt. Tehát hogy nem a beletöltésről beszélünk, hanem az értelme szerint. Az embernek mindezt valóban képessége van megcselekedni, hogy nem kíván, mert ura, urává válik a léleknek. Persze úgy válik urává a léleknek, hogy képesség-erők szabadulnak föl. Erről most nem szeretnék sokat beszélni, de ez megintcsak egy pedagógiai kérdés. Egyetlenegy mondatot szeretnék már csak hozzátenni. Az új parancsolatban ez hogy jelenik meg? Jn 13. fejezet, és akkor ezt inkább akkor otthoni feladatnak mondanám. Jn 13,34. „*Új parancsolatot adok néktek. Hogy egymást szeressétek, amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást.*” Három szempontból érdemes nekiindulni, sokkal több szempont van. „Úgy, amint”. Ezt érdemes megnézni. „*Amint az égben, azonképpen itt a Földön is – Miatyánk – „Úgy, amint.”*” Érdemes megnézni a többes számot. Ami éppen itten az új parancsolat előtt hangzik el, hogy úgy szerette az övéit, mindnyájukat nagyon szerette, beleértve, erről egyszer már a lábmosásnál beszéltünk is, beleértve Júdást is. És a harmadik dolog, amire fölhívnam a figyelmet, hogy a „szeretet” kifejezés, ezt magyarul úgy mondjuk, hogy szeretet. A görögben két kifejezése is van ennek. Az egyik az $\alpha\gamma\alpha\pi\epsilon$ (agape), az isteni szeretet, a másik a $\theta\lambda\epsilon\omicron$ (fileo), ami ugye, hogyha kedvelem, akkor, ha ő is kedvel, akkor nem bánom, én is. Itt

az agape-ról van szó, nem a fileo-ról, tehát nem az, hogy kedvelem. És ha már itt tartunk, akkor csak ennek a különbségtételnek a megértésével tudjuk megérteni a János-evangélium végét, amikor ugye háromszor van kérdezve Péter. Mind a háromszor az agape-val van kérdezve. Csak magyarul ez nem jön vissza. És a fileo-val válaszol ez a szegény Péter, mert nem tud mást válaszolni. Ezért lesz az a sorsa, ami lesz. Ezt talán fontos ide hozzámondani zárójelben. Mert nem tud agape-val. Szeretsz-e engem? Persze, hogy szeretlek. De az egyik az agape-vel, a másik a fileo-val történik. De itt az agape-ról van szó. Ez a parancs, nem a fileo a parancsolat.